

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2026–2029

Vimpelin kunta

Hyväksytty 22/9/2026

Vapaa-aika- ja kulttuurilautakunta § 20

Sisällysluettelo

1 Johdanto.....	1
2 Päihteidenkäyttö ja rahapelaaminen Vimpelissä.....	3
2.1 Nuorten kouluterveyskyselyn tuloksia.....	3
2.2 Aikuiset ja ikäihmiset.....	4
3 Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma.....	7
3.1 Lapset ja nuoret	8
3.2 Aikuiset ja ikäihmiset.....	9
3.3 Yleiset tavoitteet	10
4 Ehkäisevä päihdetyö käytännössä – esimerkkejä	11
5 Ehkäisevän päihdetyön seuranta	12

1 Johdanto

Päihteet ja rahapelit aiheuttavat haittoja yksilöille, läheisille, työnantajille ja alueen sosiaalipalveluille (EHYT ry n.d.a). Kunnan ehkäisevällä päihdetyöllä voi nopeasti edistää kuntalaisten hyvinvointia, koska se tukee yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen hyvinvointia ja turvallisuutta, sekä edistää sosiaalista, taloudellista ja ympäristön kestävyyttä (THL 2026).

Ehkäisevä päihdetyö on laissa määritelty toiminnaksi, jolla vähennetään tupakkatuotteiden, alkoholipitoisten aineiden, muiden päihtymiseen tarkoitettujen lääkkeiden ja aineiden käyttöä sekä rahapelaamista, ja vähennetään niistä aiheutuvia haittoja. Haitat voivat olla terveydellisiä, sosiaalisia ja yhteiskunnallisia. (523/2015). Kunnille on laissa määritelty tehtäviä, joiden avulla ehkäisevää päihdetyötä lähestytään. Vimpelin kunnan ehkäisevän päihdetyön suunnitelma vastaa laissa kirjattuihin vaatimuksiin kunnan tasoisesti.

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelmaan kuvataan alueen päihdeolot, ehkäisevän päihdetyön tavoitteet, toimenpiteet ja niiden seuranta (EHYT ry n.d.b). Suunnitelman pohjana toimii THL:n vuonna 2026 julkaistun Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman 2026–2035 painopisteet.

THL:n ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman kolmeen painopisteeseen voidaan vastata neljällä eri toiminnallisella linjauksella, jotka on listattu taulukkoon 1 (THL 2026). Näihin tapoihin tähtäämme myös Vimpelin kunnan toiminnassa.

THL:n (2026) Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman painopisteet	THL:n (2026) Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman toiminnalliset linjaukset
1) Tutkittu tieto ja laadukkaat rakenteet ehkäisevän päihdetyön johtamisen ja työn perustaksi 2) Arjen ympäristöt muutoksen tekijöinä 3) Tehoa monipuoliseen varhaiseen tunnistamiseen ja tarvelähtöiseen tukeen	1) Tietoon nojaava viestintä 2) Vahva osaaminen eri tasoilla 3) Mahdollistava osallisuus 4) Aktiivinen stigman purku

Taulukko 1: THL:n Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman painopisteet ja toiminnalliset linjaukset (THL 2026).

Vimpelin ehkäisevän päihdetyön suunnitelmassa 2026–2029 huomioidaan lapset, nuoret, työikäiset ja ikäihmiset. Suunnitelma ohjaa kunnassa tehtävää päihdetyötä, täydentää jokaisen hyvinvointisuunnitelman painopisteitä ja edistää myös niiden saavuttamista.

Vimpelin kunnan hyvinvointisuunnitelma 2026–2029 painopisteet:

Nuorten painopiste 1 = terveellisten elintapojen edistäminen

Nuorten painopiste 2 = osallisuus ja turvallisuus

Nuorten painopiste 3 = vanhemmuuden tukeminen

Työikäisten painopiste 1 = työkyvyttömyyden väheneminen ja työkykyisyyden säilyttäminen

Työikäisten painopiste 2 = terveellisten elintapojen tukeminen

Ikäihmisten painopiste 1 = hyvinvoinnin ylläpito, toimintakyvyn vahvistuminen ja osallisuuden turvaaminen

Ehkäisevästä päihdetyöstä vastaa hyvinvointikoordinaattori ja toimintaa ohjaa ehkäisevän päihdetyön suunnitelma. Vimpeli kuuluu alueelliseen ehkäisevän päihdetyön työryhmään yhdessä Alajärven, Evijärven, Kauhavan ja Lappajärven kanssa. Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma päivitetään vähintään kerran valtuustokaudessa.

2 Päihteidenkäyttö ja rahapelaaminen Vimpelissä

Nuorilla päihteiden käyttö ja käyttämättömyys ovat menneet positiiviseen suuntaan. Silti päihteidenkäytön ja rahapelaamisen ennaltaehkäisy on tärkeää erityisesti riskissä olevilla nuorilla. Peruskoululaisten sähkösavukkeiden päivittäisen käytön trendi verrattuna tupakkaan on silmiinpistävää. Kouluterveyskyselyn tulokset pohjautuvat nuorten omaan ilmoitukseen, joten sekin on huomioitava indikaattoreita tulkittaessa. Vimpelissä alkoholisairastavuus on korkeammalla kuin kansallisesti, hyvinvointialueella tai Järviseudun muissa kunnissa. Aikuisten päihteidenkäytön ennaltaehkäisyyn ja käytön lopettamisen tukemiseen on panostettava. Päihteidenkäyttö ja rahapelaaminen eri ryhmissä on kuvattu tarkemmin seuraavissa alaluvuissa.

2.1 Nuorten kouluterveyskyselyn tuloksia

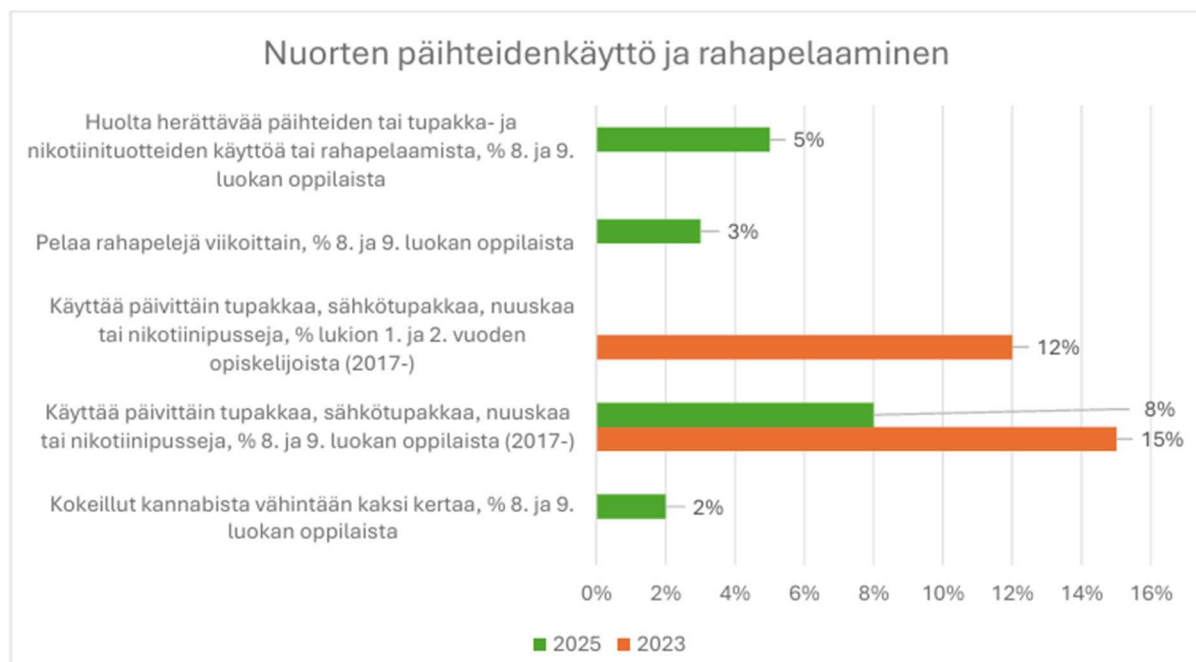
Vimpelin nuorten päihteidenkäytön ja rahapelaamisen tiedot perustuvat kouluterveyskyselyyn, joka toteutetaan parittomina vuosina 4. ja 5. luokkien oppilaille, 8. ja 9. luokkien oppilaille sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoille. Nuorten päihteidenkäytön ja rahapelaamisen muutokset ja yleinen hyvinvoinnin tilan muutos vuosien 2023–2025 aikana on kuvattu kattavammin kunnan laajassa hyvinvointikertomuksessa, joka julkaistaan syksyllä 2026.

Nuorten päihteiden (alkoholin ja nikotiinituotteiden) käyttö on vähentynyt ja käyttämättömyys yleistynyt (kuvio 1,) ja niiden käyttö on suunnilleen samaa tasoa kuin kansallisesti ja hyvinvointialueella. Lisäksi tosi humalassa kerran kuukaudessa olevien peruskoululaisten osuus on pientä verrattuna hyvinvointialueen ja kansalliseen tasoon. Hyvinvointialueella ja kansallisesti taso oli 7–8 % luokkaa, ja Vimpelissä vain 3 %.

Kuvio 1: Nuorten alkoholinkäyttö, Vimpeli (Sotkanet).

8. ja 9. luokkalaisista muutamalla prosentilla oli huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista. Samassa ikäryhmässä sähkösavukkeiden päivittäinen käyttö on yleisempää kuin päivittäin tupakointi (7 % vs. 2 % v.2025) (ind 4733 ja 288). Vaikka peruskoululaisten keskuudessa nikotiinituotteiden käyttö yleisesti vähentyi (kuvio 2), kannabista kokeilleita ja viikoittain rahapelejä pelaavia oli muutama prosentti. Vimpelin kokoisessa kunnassa kyse on luultavasti noin kahdesta tai kolmesta nuoresta. Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden nikotiinituotteiden käytöstä ei ollut vertailudataa vuodelta 2025.

Kuvio 2: Nuorten päihteidenkäyttö ja rahapelaaminen, Vimpeli (Sotkanet)

2.2 Aikuiset ja ikäihmiset

Aikuisen väestön päihteiden käytöstä ei juurikaan ole saatavilla yksilöllistä dataa. Ainoita päihteidenkäyttöä arvioivia kuntatason mittareita ovat alkoholisairastavuus ja muut riskitekijöitä, kuten työttömyyttä ja työkyvyttömyyseläkkeen saantia kuvaavat mittarit, sekä rikollisuutta ja alkoholinmyyntiä kuvaavat mittarit. Aikuisen väestön päihteidenkäytön ja rahapelaamisen tottumukset perustuvat siis pitkälti Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen tasoon ja kansalliseen tasoon.

Alkoholisairastavuus Vimpelissä on korkeampaa kuin koko maan ja hyvinvointialueen keskiarvo on. Myös Järvisen kuntiin verrattuna Vimpelin alkoholisairastavuusindeksi on huomattavasti korkeampi kuin muilla kunnilla (Taulukko 2).

Indikaattori suhteessa koko maan tasoon (100), vuonna 2024	Vimpeli	Alajärvi	Evijärvi	Lappajärvi	Soini	EP HVA
Alkoholisairastavuusindeksi, ikävakioitu, ind 5659	154,8	104,7	67,8	86,3	69,1	<u>93,7</u>

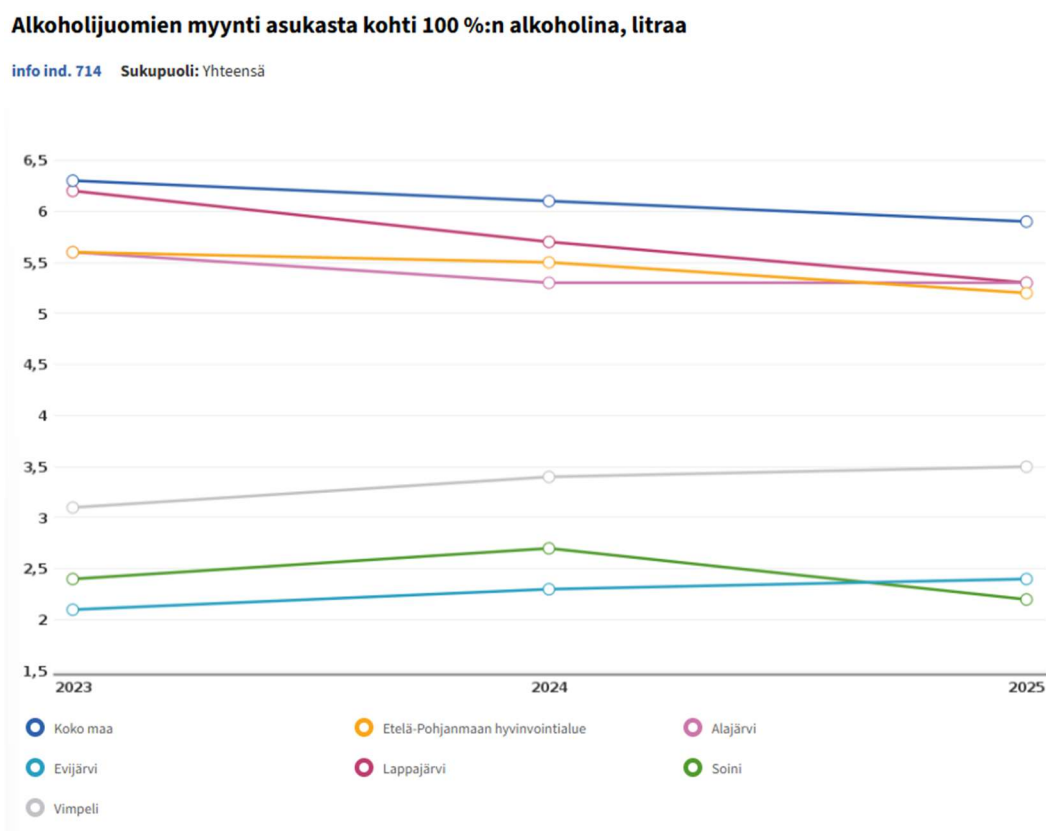
Taulukko 2: Alkoholisairastavuus Järviseudun kunnissa (Sotkanet).

Poliisin tietoon tulleista rikoksista henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset sekä omaisuusrikokset Vimpelissä ovat nousseet muutamia prosentteja. Huumausainerikokset ovat parin prosentin luokkaa, eikä vertailudataa ole saatavilla Vimpelin osalta. Muutokset vuodesta 2023 vuoteen 2025 näkyy taulukossa 3 suhteessa hyvinvointialueen tason ja Järviseudun kuntien tasoon. Vimpelissä tulisi seurata etenkin omaisuusrikoksien ja henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikoksien yleisyyden muutosta tulevaisuudessa. Huomioitava väestön määrä ja paljonko muutaman prosentin muutos käytännössä olisi. Taulukossa on tummennettuna jokaisen kunnan suurin arvo ja alleviivattuna hyvinvointialueen suurin arvo.

Poliisin tietoon tulleet rikokset, Sotkanet		2023	2024	2025
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset /1000 asukasta, ind 3113	EP HVA	6,8	6,5	<u>7,0</u>
	Vimpeli	1,9	1,9	5,5
	Alajärvi	4,8	5,5	6,0
	Evijärvi	3,1	3,5	5,3
	Lappajärvi	3,6	5,1	2,6
	Soini	3,7	-	5,1
Poliisin tietoon tulleet kaikki huumausainerikokset / 1000 asukasta, ind 3093	EP HVA	4,0	4,0	<u>4,4</u>
	Vimpeli	-	2,3	-
	Alajärvi	0,7	2,3	1,8
	Evijärvi	2,2	-	-
	Lappajärvi	-	-	-
	Soini	-	2,3	-
Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1000 asukasta, ind 3114	EP HVA	22,5	24,8	<u>27,4</u>
	Vimpeli	7,5	9,2	13,7
	Alajärvi	14,2	15,8	16,0
	Evijärvi	15,3	18,0	17,6
	Lappajärvi	10,4	15,6	15,5
	Soini	9,1	8,3	14,1

Taulukko 3: Poliisin tietoon tulleet rikokset (Sotkanet).

Kuviossa 3 on kuvattu Järviseudun alueen kuntien alkoholijuomien myynti litroina asukasta kohti 100 %:n alkoholina. Vimpeli sijoittuu tässä indikaattorissa Järviseudun tason keskivaiheille.

Kuvio 3: Alkoholijuomien myynti asukasta kohti 100 % alkoholina, litraa (Sotkanet).

Vuonna 2023 koko maassa 15–74-vuotiaasta väestöstä noin 70 prosenttia oli pelannut rahapelejä vuoden aikana. Samasta väestöstä 44 prosenttia oli pelannut rahapelejä internetissä vuoden aikana (Sotkanet, ind. 4161 ja 5041). Rahapelien monopoli muuttuu vuonna 2027, kun Suomessa siirrytään lisenssijärjestelmään. Tämän myötä verkossa olevat, eniten riippuvuutta aiheuttavat, kasino- ja vedonlyöntimarkkinat avautuvat lisensseistä maksaville yhtiöille. Rahapelaamiselle tullaan altistumaan entistä enemmän markkinoinnin ja mainonnan myötä. (EHYT ry, 2026).

Tieto muiden päihteiden käytöstä ja rahapelaamisesta perustuu Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen tasoon tai kansalliseen tasoon. Tupakka- ja nikotiinituotteiden sekä kannabiksen käyttö on kuvattu taulukossa 4.

Indikaattori	2024 EP HVA (koko maa)
Kannabista 12 viime kuukauden aikana käyttäneiden osuus (%), 20–64-vuotiaat, ind. 4551	1,8 (4,9)
Päivittäin nuuskaavien osuus (%), 20–64-vuotiaat, ind. 3983	3,1 (2,5)
Päivittäin tupakka- tai nikotiinituotteita käyttävien osuus (%), 20–64-vuotiaat, ind. 4996	15,1 (17,3)
Päivittäin tupakoivien osuus (%), ind. 4405	9,3 (10,2)

Taulukko 4: Päihteiden käyttö Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueella (Sotkanet).

3 Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma

Ehkäisevä päihdetyö on esimerkiksi tiedolla johtamista, yhteisöjen arjessa mukana olemista ja vaikuttavaa viestintää. Eri toimenpiteillä voidaan muokata päihteidenkäyttöön ja rahapelaamiseen liittyviä merkityksiä, käsityksiä, asenteita ja tapoja. (THL 2022). Päihde- ja riippuvuusilmiöissä on korostettu tarvetta siirtyä terveydenhuollon painottamisesta ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tukeen (THL 2026).

Arkiympäristöissä (koulut, asuinalueet, vapaa-ajan yhteisöt, työpaikat) mukana oleminen ja ehkäisevän päihdetyön soveltaminen näissä ympäristöissä luo käsitystä hyväksyttävästä toiminnasta päihteisiin, nikotiinituotteisiin ja rahapeleihin liittyen. Erilaiset vapaa-ajan toimintamahdollisuudet ja harrastukset vahvistavat esimerkiksi ikääntyneiden hyvinvointia, ja toimivat samalla luontevina ympäristöinä ehkäisevälle päihdetyölle. Myös kertaluontoiset tempaukset, kuten luennot ja vierailut ovat oiva lisä perustoiminnan vahvistamiseksi. (THL 2022).

Kampanjoihin osallistuminen voi tukea päihteettömyydessä. Nykyään kampanjat käsittelevät pääasiassa asenteita ja välittävät tietoa. Esimerkiksi työpaikan päihdeohjelma on yhteinen kirjallinen sopimus työpaikan ehkäisevään päihdetoimintaan, tuen tarjoamiseksi ja työhyvinvoinnin edistämiseksi. Nuorilla varhainen tunnistaminen ja tuki ehkäisee haittoja ja riskejä nuoren myöhemmässä elämässä. Kampanjoissa ja viestinnässä konkreettisten ratkaisujen esittäminen sekä ehkäisevän päihdetyön hyötyjen kuvaaminen on suositeltu lähestymistapa. Riippuvuus- ja päihdeosaaminen koostuu tiedoista, taidoista ja valmiuksista ilmiöiden kohtaamiselle, minkä vuoksi tiedon lisääminen ihmisten kanssa työskentelevillä on tärkeää (THL 2022).

THL:n (2026) ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman kolmeen painopisteeseen voidaan vastata painopisteet läpileikkaavilla toiminnallisilla linjauksilla, kuten tietoon nojaavalla viestinnällä, vahvan osaamisen kehittämisellä, mahdollistavalla osallisuudella sekä

aktiivisella stigman purulla. Painopisteiden huomioinnilla voidaan taata alueellisen ehkäisevän päihdetyön riittävä kattavuus ja vaikuttavuus. (THL 2026).

Painopisteet (THL 2026):

- 1) Tutkittu tieto ja laadukkaat rakenteet ehkäisevän päihdetyön johtamisen ja työn perustaksi
- 2) Arjen ympäristöt muutoksen tekijöinä
- 3) Tehoa monipuoliseen varhaiseen tunnistamiseen ja tarvelähtöiseen tukeen

Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma vuosille 2026–2035 (THL 2026) onkin työkalu kunnille ja hyvinvointialueille. Seuraaviin taulukoihin on koottu painopisteiden ja toiminnallisten linjausten mukaisia toimenpide-ehdotuksia, jotka olisivat toteutettavissa Vimpelin kunnassa. Tavoitteita, näkökulmia ja toimenpiteitä voidaan mokata ja toteuttaa tilanteen mukaan, kunhan ehkäisevä päihdetyö toteutuu eri väestöryhmille.

3.1 Lapset ja nuoret

Toiminnallinen linjaus:	Miten toteutetaan?	Seuranta:
Vahvan osaamisen kehittäminen	Lasten ja nuorten kanssa työskentelevien osaamisen vahvistaminen → Esim. EHYT ry luennot ja koulutusmateriaali Suunnitelma alaikäisen päihteitä käyttävän tai hallussa pitävän kohtaamiseen Nuorten ja huoltajien osaamisen vahvistaminen ja tiedon lisääminen päihteistä ja rahapeleistä → Esim. Materiaalia huoltajille, päihdeteemaiset vanhempainillat → Esim. Nuopparilla tai kouluissa työpajoja	Nuorten kanssa työskentelevien osaamisen vahvistumista edistetty: kyllä/ei Suunnitelma alaikäisen päihteitä käyttävän tai hallussa pitävän kohtaamiseen (nuorisotoiminnassa): kyllä/ei Suunnitelma alaikäisen päihteitä käyttävän tai hallussa pitävän kohtaamiseen (kouluissa): kyllä/ei Huoltajien osaamisen vahvistumista edistetty: kyllä/ei Nuorten osaamisen ja tiedon vahvistumista edistetty: kyllä/ei

Viestintä	Perheitä ja huoltajia koskevan tiedon jakaminen ja päivittäminen kunnan nettisivuille → Esim. linjaukset toimintatavoista, tuen tarjoajien tiedot, nettisivujen kerääminen ja niistä viestiminen Omahoidon mahdollisuudet ja matalan kynnyksen palvelut esillä nuorille → Esim. päihde- ja rahapelipalvelut, järjestöt, materiaalit	Perheitä ja huoltajia koskevan tiedon jakaminen ja päivittäminen nettisivuille: kyllä/ei Omahoidon mahdollisuuksista tiedotettu nuorten kanavissa: kyllä/ei
Mahdollistava osallisuus	Yhteistyö nuorisotoimen, koulun ja eri tason toimijoiden kanssa Ehkäisevän päihdetyön viikkoon osallistuminen → Esim. Nuorten kanssa toimiville informointia materiaaleista → Esim. Nuorille Buenotalk -nettisivut tutuksi	Etsivä nuorisotyö, EHYT ry, Ohjaamo tai muu toimija mukana nuorten ympäristöissä (koulu, nuoppari...): kyllä/ei EPT-viikkoon osallistuminen: kyllä/ei
Stigman purkaminen	Mahdollistetaan avoin ja opettavainen keskustelukulttuuri päihteistä ja rahapeleistä nuorten ympäristöissä	

3.2 Aikuiset ja ikäihmiset

Toiminnallinen linjaus:	Miten toteutetaan?	Seuranta:
Vahvan osaamisen kehittäminen	Tiedon lisääminen päihteistä ja rahapeleistä sekä niitä ympäröivistä aiheista	Tietoa päihde- ja rahapeliaiheista on kohdennettu aikuisväestöön: kyllä/ei
Osallisuus ja viestintä	Omahoidon mahdollisuudet ja matalan kynnyksen toiminnot saatavilla kunnan kanavissa	Omahoidon mahdollisuuksista tiedotettu: kyllä/ei

	➔ Esim. Päihde- ja rahapelipalvelut, järjestöt, materiaalit Työikäisten ja ikäihmisten huomiointi EPT-viikolla ja sen tapahtumissa	Aikuiset ja ikäihmiset huomioitu EPT-viikossa: kyllä/ei
Aikuisten terveyttä tukevat ympäristöt	Mahdollistetaan päihteettömiä kohtaamispaikkoja aikuisille Kannustetaan työpaikkoja tekemään päihdesuunnitelma ja savuttomuuspäätös	Aikuisille ja ikäihmisille järjestetty päihteetöntä vapaa-ajan toimintaa: kyllä/ei Kunta antanut suosituksen päihdesuunnitelman ja savuttomuuspäätöksen teosta: kyllä/ei

3.3 Yleiset tavoitteet

Toiminnallinen linjaus:	Miten toteutetaan?	Seuranta:
Kunnan asenne ja tavoitteellisuus EPT:ssä	EPT-suunnitelmien ajantasaisuuden varmistus Kunta toimii EPT työryhmässä Nostetaan aihetta esille EPT-raportin tai -suunnitelman avulla	Kunnassa työskentelee EPT työryhmän jäsen: kyllä/ei EPT toimintaa edistetään Vimpelissä: kyllä/ei EPT-seurantaa ja raportointia toteutetaan: kyllä/ei
Viestintä	Tiedon lisääminen päihteistä ja rahapeleistä viestinnän keinoin	Viestinnän kanavia hyödynnetty päihde- ja rahapeliteemaisen tiedon jakamisessa: kyllä/ei

Stigman purku	Ilmapiiri viestinnässä ja kunnassa on neutraalia - Puhetavat eivät ole negatiivisia, pelottelevia tai syrjiviä Kunnan väestön päihdeoloja seurataan ja niistä tiedotetaan asianmukaisesti Kunnan työpaikoilla jaetaan ehkäisevän päihdetyön materiaalia	Kunnan työpaikoilla jaetaan ehkäisevän päihdetyön materiaalia: kyllä/ei
----------------------	--	--

4 Ehkäisevä päihdetyö käytännössä – esimerkkejä

Tähän on koottu esimerkkejä ja linkkejä, joiden avulla ehkäisevä päihdetyö koti- ja kouluympäristöissä sekä nuorisotyössä voi helpottua. Esimerkit ovat sovellettavissa moneen ympäristöön, joten ehkäisevään päihdetyöhön voi ryhtyä matalalla kynnyksellä kuka vaan.

NUORILLE NUORTEN YMPÄRISTÖISSÄ

- Mahdollisuus tutustua päihdetoimintamalliin (nuorisotila ja koulut)
- Päihdekasvatus kouluissa [Päihdekasvatus kouluissa ja oppilaitoksissa. & Puheeksi ottaminen nuorisotyössä.](#)

Teemapäivä tai oppitunnit (EHYT ry)

- [Työkalut & Materiaalit - EHYT ry](#)
- Bueno-opetusmateriaali ja sometilit
- Keskustelukortit
- Näkemyksien selvittämistä
- Totta vai Tarua

Keskusteluapua anonyymisti [Nuortenlinkki - etusivu](#)

NETTISIVUJA HUOLTAJILLE, PERHEILLE JA NUORTEN KANSSA TOIMIVILLE:

Kurssit ja materiaalit

- EHYT ry sähköinen oppimisympäristö [Etusivu | EHYT ry](#)
- Materiaalia, vinkkejä [Työkalut & Materiaalit - EHYT ry](#)
- Koulutus ja tapahtumat [Tapahtumakalenteri - EHYT ry](#)

Tietoisuuden lisääminen

- Videoita [EHYT ry - YouTube](#)
- Luettavaa [Päihde- & peli-info - EHYT ry](#)

Yhteydenotot

- [Alaikäisen nuoren päihteiden ongelmakäytön palveluketju - Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen hoito- ja palveluketjut](#)

AIKUISVÄESTÖLLE:

Alkoholin käytön seuranta

- [Alkoholin käytön riskejä mittaava AUDIT-testi - Päihdelinkki](#)
- [OttoMitta-päiväkirja alkoholin käytön seurantaan - EHYT ry](#)

Rahapelit

- [Kolme kysymystä rahapeliongelman tunnistamiseksi](#)
- [Rahapelaamisen haittojen kartoittaminen](#)

Tietoa ja palveluita

- [Opas alkoholin tai huumeiden käytön ja rahapelaamisen hallintaan - Suomi.fi](#)
- [Alkoholi - Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen hoito- ja palveluketjut](#)
- [Mielenterveys- ja riippuvuushoidon palvelut - Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue](#)

LÄHEISILLE:

- [Oletko huolissasi puolisosi, vanhempasi tai läheisesi runsaasta päihteiden käytöstä? - EHYT ry](#)
- [Vinkkejä päihteitä käyttävän läheiselle - Päihdelinkki](#)
- [Vinkkejä rahapelaajien läheisille](#)

5 Ehkäisevän päihdetyön seuranta

Tuloksia seurataan kunnan, hyvinvointialueen ja koko maan tasolla julkaistavien indikaattoreiden avulla. Indikaattorit ovat löydettävissä Sotkanetin sivuilta. Indikaattoreiden tulokset raportoidaan hyvinvointikertomuksessa ja/tai ehkäisevän päihdetyön raporteissa. Vuosittainen päihdetilan tarkastelu voi tapahtua osana vuosittaista hyvinvointikertomusta vähimmäistietoindikaattoreiden avulla. Uusi laajemman näkökulman asettaminen tai vanhan

suunnitelman päivittäminen toteutetaan kerran valtuustokaudessa. Monissa kunnissa ehkäisevän päihdetyön suunnitelma on osa laajaa hyvinvointisuunnitelmaa, ja liitteenä siinä. Seuraavaksi on koottu Sotkanetistä löytyviä mittareita, joiden avulla kunnan päihde- ja rahapelioloja voidaan seurata.

Alkoholi ja seurattavia indikaattoreita

- 8. ja 9. luokan oppilaat ind. 289, 4736
- Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat ind. 3920, 4737
- Alkoholisairastavuusindeksi ind. 5659

Alkoholijuomien myynti ja seurattavia indikaattoreita

- Aikuisväestö kunnan tasolla ind. 714 tai 2459

Huumeet ja seurattavia indikaattoreita

- 8. ja 9. luokan oppilaat ind. 290, 488
- Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat ind. 3922, 489
- Aikuisväestö hyvinvointialueen tasolla ind. 4551

Poliisin tietoon tulleet rikokset ja seurattavia indikaattoreita

- Henkeen ja terveyteen kohdistuneet ind. 3113
- Huumausainerikokset ind. 3093
- Omaisuusrikokset ind. 3114

Rahapelit ja seurattavia indikaattoreita

- 8. ja 9. luokka ind. 3146
- Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat ind. 3151
- Aikuisväestö koko maan tasolla ind. 4164, 5041

Tupakka, nuuska ja sähkötupakka ja seurattavia indikaattoreita

- 4. ja 5. luokan oppilaat ind. 4823
- 8. ja 9. luokan oppilaat ind. 5362, 4730, 4733, 335, 288
- Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat ind. 5363, 3920, 4732
- Aikuisväestö hyvinvointialueen tasolla ind. 4405, 4996, 3983

Lähteet:

EHYT ry. (n.d.a). [EHYT tukee kuntien ehkäisevän päihdetyön suunnittelua - EHYT ry](#) . Viitattu 20.8.2026

EHYT ry. (n.d.b). [Mitä on ehkäisevä päihdetyö? Opas kunta- ja aluevaltuutetuille](#)

EHYT ry. (2026). [Rahapelihaittojen pelätään kasvavan järjestelmämuutoksen myötä - EHYT ry](#)

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015).

[Sotkanet.fi, Tilasto- ja indikaattoripankki](#) (Viitattu 26.8.2026)

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL. (2022). [Ehkäisevä päihdetyö – opas kunnille ja hyvinvointialueille](#)

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL. (2026). [Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma vuosille 2026–2035](#)